7,906/B

46558

No. 23.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

LAPIDE PHILOSOPHORVM

CEV

MEDICINA VNIVERSALI

VERA AN FALSA

QVAM

ANNVENTE DEO

CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

PRAESIDE

D. PETRO GERIKE

MEDICINAE CHYMIAE THEORIAE ET MATERIAE MEDICAE P. P. O. REG. SOC. SCIENT. BEROLINENSIS MEMBRO ET COLLEGII SVI NVNC DECANO

A. O. R. cIɔ Iɔ cc XLII. D. V. APRIL.

IN IVLEO MAIORI

PRO DOCTORIS GRADV

CONSEQVENDO

PVBLICE DEFENDET

IVSTVS FRIDERICVS HAVPT

NORDSTEMMA-HILDESIENSIS.

6

HELMSTADII

TYPIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII

ACAD. TYPOGR.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

LAPIDE PHILOSOPHORUM.

PRAEFATIO.

Dantur in omnibus ſcientiis & diſciplinis quæſtiones variæ, quas æternas vocare poſſis: cum quotidie & omni fere occaſione illæ proponi ſoleant, in utramque de iis partem a doctis pariter & indoctis diſputetur, & ſemper tamen incertæ eædem relinquantur. Minus ea res incommodi habet, ſi tales quæſtiones momenta in nuda contemplatione poſita concernunt. Delicatiores & graviores ſunt, quæ illarum ad agenda in vita pertinent: omni vero attentione & cura digniſſimæ, ſi agenda ejusmodi ſint generis, quæ omitti, vel evitari a multis & ſæpius nequeunt. Sed uti generis humani maxime intereſſet, practicas haſce quæſtiones ita reſolvi, ut tandem, quid in iis verum, vel falſum, quidque adeo ſequendum, vel fugiendum ſit, ſatis conſtet: ſic maximopere dolendum eſt, easdem præ reliquis ſemper implicatas relinqui, vel ſæpe reddi implicatiores. Non patitur hic locus in cauſas hujus rei, quæ multæ ſunt, multis inquirere. Meretur tamen inter eas forte non ultimum locum, quod plurimi vitæ ſuæ rationi & inſtitutis accommodatas in multis negotiis regulas potius quærant, & inde de vero & falſo ſtatuant; quam ut quæſito prius & invento vero lumine utantur, ne quid temere, vel prave decernant. Ita ſane fuerit ille error quidam intellectus, quod aſtra influxum aliquem in corpora nobis ſublunaria dicta habeant, eo ſaltim modo, quem Aſtrologi adhuc definiverunt; major ad-

huc, quod illis aliqua in hominum mores vis conceſſa ſit. Sed ſi rem altius perpendimus, apparet facile, interfuiſſe ſemper quorundam, ut alii credulitatem ſuam ipſis addicerent in rebus graviſſimis, quas illa ſiderum vi dirigere & flectere commode poterant. Videmus etiam alio, vel pleroque tempore quosdam opinionem eruditionis haud vulgaris ex Aſtrologia judiciaria, uti eam artem vocant, quaeſiviſſe. Voluntatis, an intellectus falſum aliquod decretum excludendo Lapidi Philoſophico anſam dederit, determinare non audeo. Progreſſu autem temporis utriusque cura pullum hunc fotum & nutritum eſſe, ſatis conſtat. Nec etiam heri demum, aut nudius tertius ab aliis controverſiæ de vera ejus exiſtentia, vel virtutibus motæ ſunt. Interim tamen adhuc usque extollitur ab his, ſpernitur ab aliis. Prudentiſſimi ut in multis ſæpe aliis rebus, ita in hac quoque habentur, qui judicium ſuum ſuſpendunt, vel occultant; & negari nequit, certo reſpecto eos illum titulum mereri. Cum tamen publici boni & Medicorum in primis interſit, intelligi, quid in hac quæſtione verum ſit: diſſertatione quadam ſub Dn. PRAESIDIS *moderamine ante aliquod tempus habita de Medicina univerſali actum fuit; in qua primo quidem exponitur de cura multorum hominum, eam reperiendi; tum quid experientia doceat, eo ſtudio adhuc effectum eſſe; & tandem, an ratio ſpem inveniendi tale vitæ auxilium alere, an abjicere jubeat. Cum vero Alchymiſtæ credere homines velint, inventum jam theſaurum eum eſſe, & lapidem Philoſophorum omnes medicinæ univerſalis partes explere: dignam cura noſtra & inaugurali ſpecimini medico non incongruam materiam fore exiſtimavimus, quidnam rei lapis iſte mirabilis ſit, & quid ſolaminis ægris maxime promittat, ſine amore & odio inveſtigare. Obtulerunt autem ſe nobis varia adhuc in hoc examine, quæ nunc novæ ſcripturæ ſeponenda fuerunt.*

§. I.

Non erit jam opus, ut odioſa cura in ſcientiam eorum, qui adhuc in reperienda, vel in extollenda medicina univerſali occupati fuerunt, inquiramus; & quae tanta meritorum fiducia ſit, qua Medicos fere omnes ſummi nominis ab HIPPOCRATE usque ad noſtra tempora longe infra ſe deſpiciunt. Rideant fortaſſis multi illorum examen hoc paulo ſerius inſtitutum: & reliquorum Medicorum praecipui ſine indignatione comparationem qualemcunque non ferant. Quare ad rem noſtram ſatis erit, pauca quaedam in uſum Lectorum non Medicorum obſervaſſe de ſtudio medico eorum hominum, qui primos ſe omnium an vere putant, an exiſtimari tantum volunt. 1.) Notum eſt, nec ipſi diffitentur, ea, quae de humani corporis fabrica & oe-

conomia in Anatomia & Phyſiologia a Medicis docentur, negligi ab illis, & quod inde proxime ſequi ſolet, contemni. 2.) Quod vero ad interiorem Anatomiam attinet, quam jactant, (*) & quae, uti loquuntur, ignis interventu, corticibus ruptis, corporum naturalium dotes congenitas in apricum producit: eam ita, & eo conſenſu exponunt, ut qui de terris incognitis narrationes inſtituunt. 3.) Vnde facile judicium fieri poteſt, quid in doctrina de morbis praeclari ab illis ſperari queat: ceu quae e vera expoſitione oeconomiae in humano corpore praecipue deducenda eſt. Abſolvunt eam fere paucis lineis, & expoſitione vitiorum, quae humoribus ineſſe contra naturam putant, minime vero omnium eorum, quae in iisdem vere deprehenduntur. 4.) His paucis morbis, pictorum more a ſe effictis, aptant pari licentia, & pro arbitrio ſuo, remedia. Cujus ergo inſtituti ſi rationes & fundamenta quaeras; mirum eſt, quam parum clara & cohaerentia inter ſe reſpondeant. Niſi tamen dictis cum admiratione credere velis, demonſtrationem convitiis abſolvunt. 5.) Tandem ſi ad realem virium, quas medicinae ſuae univerſali adſcribunt, demonſtrationem, perventum eſt: confitentur ipſi, apud quos ſcilicet modeſtiae aliquid reſiduum eſt, reliqui facto ipſo, licet inviti, et uſu aliorum remediorum teſtantur, ne illis quidem paucis morbis, quos in humoribus ſtatuunt, ſatisfieri medicina ſua univerſali poſſe, ſed

(*) Vid. inprimis *Dippelius* in libello de Vitae animalis morbo & medicina. Cap 3.

ſed alias quoque in auxilium ſimul eſſe vocandas. Ne tamen elogiis, quibus illam commendant, decedat quippiam, rem omnem eadem potiſſimum abſolvi dicunt, reliqua vero medicamenta viam ei praeparare, & obſtacula removere, quae forte actionem remedii ſui principis impedire queant.

§. II.

Foret longus, nec omnino neceſſarius labor, ſi has noſtras obſervationes (§. 1.) allegatione multorum teſtimoniorum ex ipſis autoribus, qui id egerunt, ut medicina univerſalis elogia tuerentur, confirmare vellemus. Sunt enim ea vel non ignota prorſus, vel e collatione paucorum talium ſcriptorum patent. Vnicum proinde exemplum jam proferam, BECCHERI ſcilicet, qui a priorum veſtigiis parum recedit, paulo tamen intelligibilius interdum mentem ſuam explicat, neque adeo e nubibus ſemper oracula pronunciat. Ac ſpecimen is quidem Anatomico-Phyſiologicum ſatis compendioſum exhibet *Capite* VI. *Supplementi* I. *in Phyſicam ſubterraneam.* (*) De quo deinceps agemus. Pathologicum Syſtema non minus breve videre licet in *Oedipo* ejus *Chymico Tit.* III. *§.* 5. Cujus ſumma haec eſt. Morbi, (**) qui in corpore noſtro reperiuntur, ex ſanguinis reliquorumque humorum corruptione maxime oriuntur. Omnes humores, & ſolida ipſa conſtant ſulphure &

A 2 ſa-

(*) Vid. Edit. noviſſima Phyſicae ſubt. quae Lipſiae A. 1738. prodiit, p. 320. (**) p. 110.

ſale. Vtrumque horum eſt vel mercuriale, vel medium, vel fixum. Hinc morbi ſunt 1.) vel mercuriales ſulphurei, vel mercuriales ſalini: (*) 2.) vel e ſulphure ac ſale medio oriuntur: (**) vel tandem 3.) ſal & ſulphur fixum pro cauſa agnoſcunt (***). Quadrat ad hanc Pathologiam medendi methodus: in qua hoc ante omnia quaſi fundamentum memoriae imprimi debet: *ſciendum eſt, Chymicos curare per ſimilia & contraria* (*), *per ſimilia ſcilicet qualitatum, per contraria vero ſubſtantiae principia* (**). Ita morbus mercurialis curatur per principium mercuriale; ſulphureus vero mercurialis per medicamentum mercuriale ſalſum; ſalſus mercurialis per medicamentum mercuriale ſulphureum. Et ad ſimilem modum res ſe habet cum morbis ex ſulphure, vel ſale medio, & ex ſulphure & ſale fixo ortis. Vt adeo tandem omnem medicam praxin exigua admodum tabula ſiſtat (***), ſex morbos & totidem remediorum genera complexam.

§. III.

Conferri hæc poſſunt cum iis, quæ de morbis eorumque diviſione Diſſertatione priori (§. 20. ſqq.) propoſita ſunt: ut appareat, quam belle inſtructus ad curandos ægros animum appulerit. Eſt vero in allegata diſſertatione nil de morbis pro arbitrio diſpoſitum, nilque dictum, quod cum humani corporis fabrica & œconomia minus conveniat, & ex indu-

(*) p. 115. (**) p. 119. (***) p. 121. (*) p. 111. (**) p. 131. (***) p. 130.

dubiis principiis demonſtrari non poſſit. BECCHERO niſi ſimpliciter credere velis, periit ei omnis labor & oleum omne. Non inquiram nunc multis, quomodo digeſta ab eo ſint, quae de principiis corporum eſſentialibus & accidentalibus, eorumque qualitatibus in Oedipo ſuo narrat magis, quam cum aliqua ratione exponit. Id mecum facile deprehendet, quicunque ſine praejudicio ad eorum examen acceſſerit, principia rerum apud eum non minus, quam apud alios hujus generis commentatores, mutare formam ſuam ſubinde, & induere eam, ſub quacunque ut in conſpectum prodeant, res poſtulare illis videtur. Sed ponamus tantiſper veriſſima omnia eſſe, quae BECCHERVS proponit, quod tamen fieri non poteſt: apparet ſecundo, humorum tantum & aliquos eorum morbos ab illo ſiſti, adeoque integrae Pathologiae valde exiguam particulam. Sed eſt tandem totius fabulae lepidiſſimum ſpectaculum, niſi cum aegris ipſis res agatur, videre, quomodo medendi rationes morbis ſuis attemperet.

§. IV.

Vidimus jam (§.3.) fundamenti loco Beccherum ponere, quod Chymici curent per ſimilia & per contraria. Quare id faciant, & quidem per ſimilia qualitatum & contraria ſubſtantiae principia, cave multum quaeras. Sciendum enim eſt, Chymicos ita, vel aliter, prout imaginatio eorum monet, agere. Sed ſit ita agendum; noſcendus ergo ſine dubio eſt morbus quisque curandus a Chymico curaturo, noſcenda

ſunt ei remedia accurate, ut ſimilitudo, vel diſſimilitudo cuiusvis morbi & remedii huic apti pateat. Quomodo ergo notitia ea acquiritur? Docet hoc Beccherus ita (*): *Sane ex definitione, aut denominatione chymica alicujus morbi, aut medicamenti, uno intuitu rei natura, ſubſtantia, morbus, accidens ac cura & medicamentum detegitur.* Non lubet jam de axiomatis hujus veritate curioſius diſputare. Quamvis ſatis cuivis patere queat, ut e morbi & remedii definitione, chymica, an alia, modo vera, & nomine intelligatur, quid contra illum remedium aliquod valeat, & definitionem & nomen ſaltim ſiſtere debere utriusque naturam. Nihil ergo conſequens axiomatis affirmat, quod in antecedente non erat expreſſum, neque aliud dicitur, quam hoc: ſi naturam & vires morbi & remedii novi, utrumque perſpectum habeo. Sed docentur tyrones medicinæ, multa præterea alia & univerſam humani corporis oeconomiam noſcenda ei eſſe, qui morbi curationem cum ratione & feliciter aggreſſurus ſit. Feciſſet Beccherus operæ aliquod pretium, ſi ita nobis morbos & remedia explicuisſet naturæ convenienter, ut unum alteri quando opponi utiliter poſſet, ſtatim & recte intelligeretur. Pro opera hac nobis jam exhibet ſpecimen Pathologicum ſex morborum nomina comprehendens, quos in humoribus pro arbitrio ſtatuit, & de quibus, ut alia taceam, nec dicta §. 3. repetam, parum lectorem inſtruit, quando illa vitia vel morborum cauſæ, vel eſſe-

(*) p. 130.

effectus tantum, vel accidentia ſint, & quando morbum ipſum conſtituant. Simili ratione & compendio medendi methodum abſolvit, de qua pauca hæc nunc tantum monebimus, præter jam dicta ſub initium hujus paragraphi. 1.) Vt remedia morbis ſex ſuis accommodet, principia in illis, ut morbos ipſos, pro lubitu partim locat. 2.) Vt negari nequit, ſubeſſe diſpoſitioni huic veri aliquid: ita prorſus non evincit, horum principiorum quodvis remedio ita ineſſe, ut ſolum, vel præcipue agat, neque ab admixtione aliorum principiorum vires propriæ illius multum immutentur. 3.) Nullo probabili argumento oſtendit, ſalſa ſulphureis, & ſulphurea ſalſis & quidem mercurialia in ſpecie mercurialibus, media mediis, fixa fixis contraria eſſe. Qua tamen re & axiomate ſub initium §. 4. a nobis allegato, & a Becchero gratis poſito, univerſa ejus medendi ars nititur, dignum patella pathologica operculum.

§. V.

Sed viſum fortaſſis eſt Becchero cum aliis ſuæ ſectæ hominibus, evitari a ſe poſſe omnes alias ambages, ſeu morborum ſingularium & remediorum iis opponendorum curatiorem inquiſitionem, & rectius evitari: cum brevior ad centrum via detur, ubi medicina univerſalis latet; qua unica, ceu Herculis clava, omnia morborum monſtra debellari queant. Videamus ergo nunc tandem, quæ illum cum hominibus ſuis ad id ſibi perſuadendum induxerint, vel qua ratione aliis rem tam incredibilem

per-

perſuadere laborent. Ante omnia vero merito ſolicitus fuit, quomodo removeret dubium, quod contra panaceæ, ſeu univerſalis medicinæ exiſtentiam moveri ſtatim poteſt & ſolet; diverſis nimirum morbis diverſa & ſæpe contraria quærenda remedia: his reſolventia, illis adſtringentia; his calida, aliis frigida præſcribenda eſſe. Quæ diverſæ qualitates in uno ſubjecto medico ſimul & ſemel exiſtere non poſſint. Hanc opinionem dicit eſſe Pluriſtarum, Humoriſtarum, Galeniſtarum, (vides hominem ad hæretifices in Medicina pertinere) & communem ſcholarum, exiſtimantium, hanc objectionem quovis nodo Gordio implicatiorem & irreſolubiliorem eſſe (*). Viſa vero & Dno PRAESIDI alias eſt haec magni momenti ratio; quare novis adhuc aliis & neceſſariis magis implicata reddita eſt priori diſſertatione §. 22. 23. utque de eadem lector ipſe per ſe judicare poſſet, de morborum natura & diverſitate expoſitio §. 18 - 20. ei præmiſſa. Et videtur etiamnum nobis, a nemine adhuc Gordium hunc nodum eſſe explicatum, nec explicatu facilem. Neque vero etiam Beccherus curavit, quomodo id praeſtaret, ſed habuit ſatis, illum quoquo modo diſſecare. Quo ſucceſſu, deinceps apparebit. Nunc fundamentum, cui artem ſuam omnem ſuperſtruxit, exponam. Quod ita ſe habet (**).

§.VI.

(*) Supplem. I. ad Phyſ. ſubt. Cap. VI. p. m. 320.
(**) ibid.

§. VI.

In mixto animali producendo pro fundamento DEVS oſſa poſuit; ſed, quoniam hæc ſe ſua ſponte movere non potuiſſent ſemper, nervos illis addidit, qui motu & nutrimento opus habebant; motu, ut ſubtilis ſpiritus eos penetraret & moveret; nutrimento, ne quotidiano motu ſiccarentur & contraherentur, ſeu attererentur: hinc muſculos illis ſubſtrauit, muſculisque venas indidit, ut cruore continuo humectarentur, & nutrirentur (*). Neſcio, an ſat patienter hæc tyrones in medicina lecturi ſint, & an ipſe Beccherus intellexerit ſatis ſua dicta. Habebunt vero illi & alii novum hic ſpecimen, qua fiducia & ſcientia ad opus ſuum univerſale, & ægrorum curationem accedant, & præſtantiſſimos quosque Medicos irrideant Alchymiſtæ. Sed ut reliqua compendio perficiam, putat, *præcipuum negotium in humano corpore conſiſtere in eo, ut alimenta in ſanguinem, hic in humorem nervoſum, ſpermaticum & ſpirituoſum* (ita enim humores dividere ipſi placuit,) *digeratur. Inde neceſſitatem inteſtinorum, ventriculi, cordis & hepatis ſequi.* An reliquas corporis partes, non minus neceſſarias, quas non nominat, pro fungis habuerit, an vero uſus eorum non recte perſpexerit, dicere nequeo. *Potiſſimum vero conſiſtere* ſibi perſuadet *in igne vitali*, quem miror, utpote Galenici adhuc multum redolentem ferre ipſum potuiſſe. *Ignis ergo*

(*) Similia fere proponit Phyſic. ſubterr. Sect. IV. Cap. IV. Num. 5.

go hic alimentum in ſanguinem, hunc in humores nominatos digerit. Ipſe vero ignis perpetuo aëris refocillatione in pulmonibus indiget. Et hoc quoque e Galeni culina cum igne deſumtum eſt. (*) Sed quam facultatem Galenicorum chylo-hæma-ſperma-pneumaποιητικὴν acerbe nominat & perſtringit, eam cum pluribus aliis facultatibus non magis apta diſpoſitione igni ſuo vitali tradit. Quare ille digerit, vivificat, humores pro lubitu mutat, ſecernit, excernit, & prima cum ultimis in humano corpore perficit. *Vt autem ignis ille omnis boni eſt, ita quoque omnis mali ſit autor, ſi in uno illorum aliquo deficiat, & morbi omnes illius tortoris ſunt effectus.*

§. VII.

Variat autem hic ignis pro natura ſui pabuli. (**) *Conſiſtit hoc partim in aëre,* (cui ſcilicet extra corpus aſſuetus eſt) *unde ſal quoddam attrahit.* (***) *Ellychnium hujus ignis ſpiritus ſunt, pro quorum puritate, vel impuritate ardet bene, vel perperam. Eſt quoque ignis hujus nutrimentum victus quotidianus.* En! omnem theoriam de humani corporis oeconomia. Vt ergo nunc demonſtret, dari poſſe medicinam univerſalem, dicit, *circa corpus humanum duo eſſe conſideranda; unum, quod eſt alterabile, digeſtibile, nutrimentum; alterum, quod eſt alterans, digerens, & agens. Primum in ſex rebus non naturalibus* (quæ ſunt alimenta, aër, ſomnus

(*) conf Diſſ. Dni PRAESID. de circulatione ſanguinis Ann. 1739. habita §. 3-12. (**) p. 321. (***) p. 322.

mnus & vigliæ, motus & quies, animi affectus, excreta & retenta, omnia ex Autoris noſtris hypotheſi alterabilia & digeſtibilia) *conſiderari, & in hoc* fatetur, *methodum diæticam plurimum poſſe. Sed hoc non eſſe corpus curare* addit, *verum illud præparare, ut ſit curabile. Niſi enim ſecundum, id eſt, uniuerſale illud alterans, digerens & conſervans conſideres, atque ad ignem vitalem reſpicias, omnis tua nutritio & medicina inutilis eſt.* Iam, quaſi nil niſi Herculea argumenta protuliſſet, & rerum ſuarum ſecurus ita exclamans pergit. *Fatebimini ergo,* (*) (cum Hæreticis ſupra §. 5. factis ei res eſt) *igne vitali conſortato & exiſtente ſalvo, omnia totius oeconomiæ humanæ tranquilla & tuta fore: illo in furorem acto, omnia ſævire: illo conſortato omnes digeſtiones bene abſolvi, puros humores generari, obſtructiones reſerari, atque omnia membra ſuo officio fungi: illo alterato autem, vel extincto, quid aliud præter morbos & mortem ſequi neceſſarium eſt & conſequens. Cum ergo fateri cogamini, eſſe in corpore humano unicum quiddam, quod ſe ut agens erga omnia nutrimenta, humores, medicinas habeat; quo uno omnes digeſtiones, alterationes, ac transmutationes, quæ in corpore humauo curſu naturali contingunt, abſolvuntur: eadem etiam neceſſitate fateri cogemini, dari poſſe medicinam quandam, qua hic ignis vitalis purificetur, conſeruetur, conſortetur; quo purificato, conſeruato, & conſortato, omnes ejus actiones in corpore humano recte procedere, neceſſum eſt.*

(*) p. 323.

§. VIII.

En Autoris noſtri demonſtrationem! Cum qua quantumcunque ſibi placeat; difficile tamen non eſt, obſervare, quam multa in illa aſſumſerit gratis, quam non bene cohæreant omnia, quam in progreſſu plura ſemper ponat, quam in antecedentibus evicta erant, & quomodo aliter peccet, & nihil non adverſum demonſtrationi mathematicæ committat. Sed nauſeant ad hanc Alchymiſtæ, ceu ſtomacho & rebus ſuis minime convenientem. Nos, miſſis reliquis, præcipua jam examinabimus. Eſſe in humano corpore principium aliquod, unde motus omnes potiſſimum dependent, Medici omnium ſectarum agnoverunt. Motibus iis omnes ubique functiones peragi, vitam & ſanitatem conſervari; in morbis depravatos eos eſſe corrigendos, ut ſanitas reſtituatur; eosdem in morbis ſuperſtites tendere ad vitiorum correctionem & niſi eo tendant, aliter dirigendos eſſe; ab his non minus, quam a medicamentorum viribus effectus in ægrorum corporibus pendere, uno fere ore affirmant. Vocant illud principum, ad HIPPOCRATIS (*) exemplum, naturam. Vnde nota in ſcholis medicis axiomata ſunt: naturam eſſe præcipuam & optimam & ſanitatis conſervatricem, & morborum curatricem; ejus in utroque ſtatu ſemper habendam eſſe rationem; ad illam in omni curatione maxime reſpiciendum; & ſine illa nil boni

(*) Vid. hujus liber de Locis in homine. §. 4.

boni perfici. Differunt in eo Medicorum ſectæ inter ſe, quod alii aliud ſub illius nomine nobis ſiſtant, dum proprius eandem nobis intuendam exhibere volunt. Quare ſpiritus animales quidam, alii Archæum, alii animam ſub illa voce intelligendam eſſe dicunt. HIPPOCRATES naturam nomine ignis expreſſe appellat(*). Hunc ſecutus GALENVS functionum omnium exercitium ab illo igne derivat. Vocat vero eum, ut ipſe Hippocrates interdum, caloris (**), alias ſpiritus nomine. Neuter probabilem ullam rationem allegat, quare ſub ignis idea naturam exhibeat, aut oſtendit, quomodo vel cum materia ignis, vel cum formali igne conveniat, quem ultimum in corpore humano conſiſtere nullæ prorſus rationes permittunt. Quod ergo in Galeni ſyſtemate, cujus alioquin rationes omnes omni modo exagitat Beccherus, forte abſurdiſſimum videri queat, illud inde pro demonſtrationis ſuæ baſi aſſumſit; & quod Hippocrates, quem in infima ſubſellia medica cum aliis Alchymiſtis reiicit, affirmat, ignem omnia in humano corpore ad imitationem univerſi diſpoſuiſſe, omnibus fere paginis ait, id ut lectori ſuo perſuadeat.

§. IX.

Excutiamus jam ſingula diligentius, ut, quid rei ſubſit, & an via hæc ad medicinam univerſalem nos deducat, an aliorſum flectat, appareat. Sit ergo noſtra *Obſervatio I.* dari aliquod agens præcipuum in humano corpore, & primum movens ac mobile, un-

(*) Lib. I. diæta. præſert. §. II. (**) de placitis Hippocratis & Platonis.

unde actiones in illo omnes potiſſimum dependent. Poteſt hoc principium vocari natura. De qua conferantur, quæ circa medium §. 8. dicta ſunt. *Obſervatio* tamen noſtra II. erit hæc: ut falſiſſimum eſt, ab eo principio vitam & ſanitatem dependere unice: ita rationi æque ae experientiæ repugnat, morbos inde omnes originem trahere. Si cui e. g. probe valenti homini digitus abſcinditur, ſi pes luxatur, cui id naturæ vitio adſcribere velis? Si alii venenum, aut medicamentum noxium exhibitum turbas varias in corpore excitat, vel aër nimiis & nocentibus vaporibus repletus reſpirationis uſum in homine turbat, vel aliquamdiu tollit, quid in his caſibus natura peccavit? Aberrare hanc deinceps, & varia moliri mala, ſeu varios pravos produci in corpore ita affecto motus, me non refragante dicas. Morbi originem & naturam nemo is ſolide deducet. Vt diſtinctius rem explicemus, *obſervatio III.* erit, naturam determinari & determinare motus & actiones omnes pro ſingulari partium quarumvis fabrica & indole, & pro univerſa oeconomia integri humani corporis. Digerit certe in ventriculo, in hepate bilem conficit, in renibus urinam ſecernit. Hæc diverſa ut præſtare queat; alia ventriculi, alia hepatis, alia renum eſt fabrica, & ſingulis his partibus aliarum partium functiones ſubſidia ferre debent. Niſi enim cor, pulmones, vaſa ſanguifera & lien ſanguinem rite præparaverint, vel nulla, vel malæ indolis bilis in hepate conficietur. Vt ergo functionum omnium exercitium a partium ſolidarum omnium integritate

& flui-

& fluidarum vera conditione dependet: ita, quomodocunque principium illud ſe habeat, morbum homo patitur, ſimul ac vel in ſolidis, vel in fluidis vitium oritur. Sint e. g. fibræ ventriculi a quacunque cauſa laxiores factæ, vel non ſatis cohæreant illarum particulæ; vel gaſtricus humor ab ingeſto aliquo noxio corruptus: male digerit ventriculus, quicquid moliatur natura. Sit pes luxatus, vel luxatione emendata remanſerit ligamentorum & tendinum laxitas: non movebit natura pedem apte, quicquid agat.

§. X.

Quod jam ad morborum curationes attinet, quæ mea *Obſervatio* IV. ſit, cum aliquoties jam dixerim, in morbis æque ac ſanitate ad naturam potiſſimum reſpiciendum, eamque, ſi deficiat, adjuvandam eſſe: præcipua quæſtio in eo verſatur, quomodo id fieri queat. Plerique omnes Medici, ii quoque, qui de natura multa & ſubtiliter philoſophati ſunt, ut ipſe Hippocrates, quaſi tamen illa incomprehenſibilis ſit, ad ſolas fere obſervationes adhuc recurrerunt, ubi de natura ipſo opere adjuvanda quæſtio inſtituta fuit. Factum hinc omni tempore eſt, ut in virium defectu tum cetera ſanis, tum ægris vino, ſpirituoſis, cardiacis, analepticis, quorum omnium uſus in tali caſu experientia fere quotidiana facile commendaverat, ſuccurrerent. Alii vel hæc, vel alia etiam in ſubſidium accerſunt, quaecunque ſcilicet motus magis excitare in corpore huma-

mano vel itidem experientia, vel facili ratiocinio didicerunt. *Obſervatio* V. Ex naturæ indole pauci quidem adhuc Medici remedia ei rei convenientia deduxerunt, & qui id egerunt, aberrarunt a ſcopo omnes; niſi, quod interdum accidere ſolet, falſum quoddam ratiocinium, vel ipſa potius experientia prior errorem correxit; neque quia Hippocrates naturam ignis nomine appellant, proinde videmus, illum ad naturam conſervandam & adjuvandam proponere remedia, quæ igni conſervando, vel augendo idonea exiſtere doceat. *Obſervatio* VI. Quæ Beccherus de igne, nutrimento ejus & ellychnio commentatur, lampadis ignem nimis redolere & naturæ inepte applicata eſſe, quis non videt? Chimæræ hæ ſunt, ſi quæ aliæ: quas ſi neges, ſatis refutaveris. Et quis ſanæ mentis homo hygienem & therapiam, vel potius vitam ſuam, talibus ineptiis ſecurius niti putet, quam iis, quæ de humani corporis œconomia & rerum non naturalium viribus & effectibus certius novimus. Licet vero Beccherus cum Alchymiſtis toties clamitet: ignis noſter non eſt ſicut veſter, aut vulgaris ignis: cum tamen fœtus ſit externi & vulgaris ignis, & ab igne hoc excitetur, ut alibi loquitur; (*) cumque aëris externi refocillatione perpetuo opus habeat, uti §. 6. audivimus: ad hujus naturam ſaltim proxime accedat neceſſe eſt. Ab igne autem non multum differre, egregia comparatio docet, quam cum lampadis igne eum inſtituere, ſub initium

(*) Cap. V. p. m. 309.

tium §. VII. memoravi. Admovebimus tamen poſtea illi igni facem paulo propius, ſi forte, quale ens, vel qualis Chimæra idem ſit, deprehendi queat.

§. XI.

VII. Vt falſum eſt, ſanitatem & morbos unice dependere a naturae bonitate, integritate, vel vitio; ſed uterque ſtatus per alia adhuc determinatur,& uti Obſervatione II. & III. docui, ab his morbi ſæpe præcipue oriuntur: ita niſi in morbis hæc tollantur, & in quocunque ſtatu ea omnia conſerventur, quæ vitæ,& functionibus rite, vel melius peragendis inſerviunt, fruſtra omnis curatio erit, quicquid pro confortando igne, vel natura moliaris. Quare etiam, ſi rem recte reputamus, plura, quam principium illud primum agens, naturæ appellatione comprehendenda ſunt: quemadmodum Diſſertatione prima §. 21. jam monitum eſt. In morbis vero quod roborato, vel quomodocunque correcto principio illo vitali, reliqua emendentur omnia, id falſum eſſe, quotidiana docet experientia: quo principio ſæpe neglecto, prorſus aliis res peragenda eſt, & feliciter peragitur. Vt enim vulnus coaleſcat, labia ejus ſibi invicem applicanda,& alia externa ei admovenda ſunt. Vt luxatum curetur, oſſa in locum ſuum reponenda, & ligamentis robur ſuum reſtituendum eſt. Venenum niſi exturbes corpore, vel alia ratione ſatis corrigas, non repelles mortem, quomodocunque naturam robores. Vt reſpirationem reſtituas in caſu propoſito *Obſervatione II.* vel aërem corrigere,

vel ægrum in alium meliorem deportandum curare debes. Si nervus opticus vel obſtructus, vel compreſſus ſerenam guttam in oculo excitaverit, vitia hæc removenda ſunt, aut ægrum coecum relinques. Removebis autem illa vel nunquam, vel rariſſime, ſi naturam ſolam tantum velis roborare. *Obſervatio* VIII. Natura, vel principium vitale, ſi vitio quodam in morbis laborat, non ita ſemper deficit, ut roborandum hoc ſit. Interdum enim nimis ſævientis aut, ut Beccherus loquitur, in furorem acti (*) motus compeſcendi, alias hi alia ratione in ordinem redigendi ſunt. In quibus caſibus ignem naturalem confortare velle, idem foret, ac oleum camino adjicere.

§. XII.

Obſervatio IX. Audivimus ſupra, (§. 7.) Beccherum ipſum monentem, præter agens & digerens, eſſe quoque reſpiciendum ad alterabile & digeſtibile. In qua re cur univerſam methodum diæteticam conſiſtere ſtatuat, nihil rationis apparet: cum illa non ſolum circa digeſtibile occupata ſit, ſed uſum rerum non tantum ſex, ſed plurium & omnium, quæ ad non naturales referri queunt, in auxilium advocet. Tranſeat autem hic error nunc cum ceteris. Mirum tamen nobis videtur, quod addit, *hoc non eſſe corpus curare, ſed præparare, ut ſit curabile.* (**) Sæpe enim ſeu univerſa methodo diætetica, ſeu illa tantum ejus parte, quæ de alimentis agit, utaris, ſola ea res omnis,

(*) Suppl. I. Phyſ. ſubt. p. 321. (**) p. 322.

omnis, tum in ſanitate, ſi morbi corpori imminent, tum in his ipſis peragi poteſt: alias vero ſine illa naturam confortantia, vel quomodocunque corrigentia remedia nil perficere obſervantur. Quare, ſive præparatio, ſive curatio illa methodus dicatur, ſufficit ad rem maximopere eandem pertinere, nec a Medico omitti poſſe. Cumque illa methodus, quatenus rerum omnium non naturalium uſum præſcribit & dirigit, latiſſime ſe extendat: manifeſtum inde fit, medicinam univerſalem, quae principio vitali roborando tantum inſervire debet, tum in conſervanda ſanitate, tum in morborum curatione, admodum exiguam particulam auxiliorum conſtituere. *Obſervatio* X. Quemadmodum autem ad alterabile & digeſtibile quoque ſemper reſpiciendum eſſe, re ipſa coactus agnovit Beccherus; & curam quoque illam ad longe plures res extendi debere, commemoratione ſex non naturalium ſatis, etſi obſcurius indicauit: ita quoque perſpicere, ſi pulchritudo medicinæ ſuæ univerſalis ad omnia ſatis attentum animum dirigere ſiviſſet, poterat, certe debebat, ad organa praeterea reſpiciendum eſſe Medico, ſecundum quorum fabricam & reliquas conditiones vitale principium ſemper agendum habet, (vid. *Obſ.* III.) & ſine quibus nil agit: in ſanitate ergo curandum ante omnia eſſe, ut organa illa omnia integra conſerventur; in morbis autem, quando illa læſa ſunt, qua ratione ad priſtinum ſtatum reduci eadem; in utroque ſtatu, quomodo univerſæ corporis oeconomiæ debite proſpici queat.

§. XIII.

Apparet vero etiam veritatem hujus obſervationis & quarundam aliarum tam clare Becchero in oculos occurriſſe, ut negare illas non prorſus auſus ſit. Quare deinceps, ubi de univerſalis medicinæ uſu mirabili e VILLANOVANO magnifica quædam attulit, & amore illius quaſi ineſcatus ſermonem ita inſtituit (*): *utendi autem modus hanc medicinam longe alius eſt, quam vulgaris Medicorum cohors exiſtimat; poteſt quidem omni tempore in omni affectu curative & præſervative in omni ætate ſumi; ſemper naturæ ignem confortabit*: hanc denique notabilem addit cautelam, omnibus capſulis & vitris, in quibus talis medicina venditur, cum primo elogio inſcribendam: *ſed ſic, ut obſtacula ei removeas, ſuperflua demas, neceſſaria addas.* Vides, in quam anguſtum centrum ipſe medicinam ſuam univerſalem concludat. Præſtat illa nimirum omnia, ſi reliquorum omnium agendorum nil omittas. Curat hæc cœcum, ſi v. g. cataractam tollas, ſurdum, ſi auditus organa in integrum reſtituas, claudum, ſi pedem, ut oportet fieri, reducas, inflammationem, ſi ſtaſin ſanguinis tollas, & ſimili ratione omnes morbos. Sed hæc quidem vulgarium Medicorum cohorti occupatio relinquenda eſt. Qui ſatis intelligunt, mundus quid velit, illis beatiores, nil agendum aliud habent, quam ut aurum ſuum potabile interim miſeris por-

(*) p. 324.

porrigant, quo tangibile & vulgare recipiant, & fluctibus compoſitis ſedentes pulveris exigui jactu compoſita omnia porro cohibeant; gloriamque tandem prioribus debitam, callide occupent.

§. XIV.

Sed videamus tandem, quid nobis ſub univerſalis medicinæ titulo exhibeat Beccherus cum Alchymiſtis, & quomodo illam aptet uniuerſali ſuo agenti, ſeu vitali igni. Poſtulabit hic ſine dubio Lector ſuo in hac re judicio uſurus, ut oſtendam prius, qualis ille vitalis ignis ſit; quo intelligat, an medicina ei quærenda & quæſita diu conveniat, an minus. Eſt enim manifeſtum, quamdiu ignis vitalis natura ignoratur, tamdiu ei medicinam idoneam ratione fruſtra quaeri. Et dicit Beccherus, *hanc igni vitali conformem eſſe debere.* (*) Poſtulavi proinde idem ab Alchymiſtis. Age! audiamus nunc, quae reſponſi loco ex illorum ore proponit Beccherus, an forte inde hanc Æliam Læliam agnoſcere liceat. Exponit profundam, uti ipſe vocat, hac de re doctrinam ſub initium quinti Capitis in Supplemento I. (**) quam tamen ſi propius contempleris, præter meras, varias & vacuas denominationes, nil ex illa addiſces. Vocat enim ignem illum *ens univerſale*, cum PENOTO *cælum, in omnibus rebus abſconditum; ignem Philoſophorum, qui tactilis, viſibilis & concentratus ſit; Brumazar; ſubtile quoddam unctuoſum humidum terreſtre;*

(*) p. 323. (**) p. 307. ſqq.

ſtre; calidum innatum; humidum radicale; lapidem Philoſophorum; humorem, in quo omnium ſiderum influentiæ ſulphureæ, ſalinæ, igneæ & aqueæ, ſubtiliſſimæ terreſtreitatis vinculo, dulci viſcoſitate conjunctæ & ubique reperibiles ſunt.

§. XV.

Si nunc porro quæras, an ens tam mirabile in rerum natura exiſtat? tres e Penoto allegatas demonſtrationes Alchymiſticas ſub initium capitis V. proponit; ſed quæ ad demonſtrandam exiſtentiam chimærarum quarumlibet uſum habere queunt. Sunt vero ejusmodi: 1. *nil* DEVS *creavit in veritate ſuperius, quin eiusdem aliquod ſimulacrum creaverit inferius.* 2. *Nihil* DEVS *creavit in ſpiritu inviſibiliter, quin idem in corpore adumbraverit viſibiliter.* 3. *Nihil* DEVS *creavit in finito inviſibiliter diſperſum, quin idem quoque in uno aliquo finito viſibiliter creaverit collectum.* IAM *cum univerſalis Genitor omnium inferiorum coelum ſit: neceſſarium eſt, quod omnia inferiora coeli naturam & eſſentiam participent: & ſic coelum eſt in omnibus rebus occultatum interius, quod extra omnes res manifeſtatum eſt exterius: & ſicut corpore ſuo patens eſt in ſuperficie mundi latiſſime, ſic ſpiritu ſuo contractum in centro mundi arctiſſime.* Vocat Beccherus ens illud *ignem naturæ*, additque *ſuſcitari ab externo igne, cujus foetus ſit, & inde perpetuam illam rerum harmoniam, ſympathiam & magnetiſmum.* Quare quod tandem mirabiles ejus effectus attinet: *vivificat omnia inſecta, fluminum aquas fermentat, in venis ſanguinem movet*

& tin-

& tingit, in mineris metalla producit, omnibus omnia in omnibus, in nubibus tonat, pluit, ningit, in volatilibus volatilis, in fixis fixus eſt, in animalibus animalis eſt, & quæ ſunt reliqua. Ob quas etiam rationes eum pulcherrime *Chamaleontis Philoſophici* nomine appellat.

§. XVI.

Nil ergo adhuc a Becchero de igne vitali percipere amplius potuimus, quam eſſe illum purum putum lapidem Philoſophicum, vel ignem Philoſophicum; & præſtare illa omnia in corporibus, de quorum cauſis quæritur. Siquis illum ignem propius contemplari velit, Phyſicam ſubterraneam adeat (*): ubi cur pluribus de eo exponat, nullam ego quidem rationem video, cum *ſine aliqua* DEI *revelatione cognoſci is nequeat* (**); ut ipſe addit. Neque vero absque illa ſatis apte de hac materia exponere Beccherum potuiſſe arbitror, qui ſolis & vulgaris ignis materiam, a coloris materia & æthere tam parum, quam ibi & alibi apparet, diſtinguere noverat. (***) Quare nil porro faciendum nobis reſtat, quam ut in ipſius lapidis Philoſophici examine diſpiciamus, quid rei ſub illo nomine, adeoque etiam ſub vitali igne lateat.

§. XVII.

Sed inſtas iterum, eſſe rationi omni adverſum inſtitutum, non prius docere, ignis vitalis in homine an

(*) Sect. V. c. 3. n. 87. ſqq. (**) n. 98. (***) Diverſas has res eſſe, docet Dn. PRAESES in fundamentis Chymiæ rationalis, Cap. de igne.

an detur, & qualis ille res ſit, recte demonſtrare, quam remedium ei aptandum quærere; ſed ſupponere gratis, conuenire eundem cum medicina, cujus utilitas, comparatione demum hujus cum illius natura facta, demonſtranda erat. Vides nimis eſſe aſſuetus vulgari Philoſophiæ, in qua res ita aguntur. Res longe alia Philoſophia Adeptorum eſt. Hæc prioris leges non curat, & ſe ad illam habet, ut demonſtrationes Alchymiſticæ ad Mathematicas. Quod alta mente reponendum eſt, & cujus mox, plura ſpecimina videbimus. Audi ergo nunc. Commendant noſtri Philoſophi lapidem ſuum tanquam remedium univerſale, ſeu quod naturam adjuvet: in quo omnis curationis cardo illis vertitur. Ita enim placuit iisdem, ſibi & aliis perſuadere. Quæſo autem cur eximiam hanc de lapide eo ſpem concipere debemus? Quia cum ignis vitalis natura convenit. At quare? Quia ignis vitalis nil aliud eſt, quam lapis Philoſophorum. Vnde hoc noſti? E tabula Smaragdina & aliis ſublimiorum Philoſophorum ſcriptis. Ita enim e. g. fatur PENOTVS: „*hoc cœlum, ſeu lapis Philoſophorum in omnibus rebus eſt, - - & eſt ſpiritus quidam vivicans, - - omnibus creaturis hujus mundi vitam, ſubſtantiam, eſſentiam largiens, quoniam ex ipſo, in ipſo & per ipſum ſunt, vivunt, vegetantur, creſcunt, ac omnia moventur*, (horreſco referens hæc verba e S. S. hic Chimæræ applicata) *& virtute eius plena ſunt omnia.* HERMES *vero: cœlum, ſeu lapis, aut ſpiritus ille eſt ſecretum & vita unius cujusque rei, & omnis homo in-*

di-

diget eo, & hæc eſt aqua, quæ eſt in tritico frumentum, & in oliva oleum. Sed tædet me, reliquas nugas huc transferre.

§. XVIII.

Poteramus ergo toto hoc examine ſuperſedere: cum quid curandum, vel conſervandum ſuſceperint Adepti, ipſi neſciant; nec cui pedi calceum ſuum adaptare volunt, ſatis intelligant. Ne quid tamen omittamus eorum, quæ ad hanc rem præcipue pertinere illis videntur, neu quis ex omiſſo hoc labore forte arguat, rerum ſublimitate deterritos ab eo nos fuiſſe: age! nunc tandem contemplemur lapidem illum Philoſophicum; ut qualis ſit, & ita fortaſſis appareat, an ad naturam roborandam aliquid opis conferre poſſit. Si dicenda nunc non ſatis inter ſe cohæreant, culpam illam meam non eſſe, Beccherus oſtendet: qui nunc porro docet, *hoc ens univerſale qua ratione viſibile, qua tractabile & ad manus comparabile ſit.* Eſt ergo lapis Philoſophorum 1) mixtum corpus e quatuor elementis vulgaribus, puta igne, terra, aqua & aëre (*); vel potius ſubtiliſſima pars iſtius elementaris mixti, & eſſentia quinta, ſeu Brumazar. *Cum enim hoc ens univerſale definiatur, quod ſit omnium corporum ſubſtantia intima, puriſſima, conſervans: neceſſario ſequitur, illam eſſentiam rerum eſſe, nempe, id, unde corpora intrinſece & eſſentialiter componuntur. Componuntur autem, conſen-*

D

(*) p. 310.

ſentiente univerſa Philoſophia, ex quatuor elementis mixtis. Siſtamus aliquantiſper pedem ad primam hanc creationem lapidis Philoſophici, cum qua Philoſophi noſtri reliqui mire ſibi placent, & quam aliis quoque, ut FERNELIO, commendare potuerunt. Apparet autem, lapidem Philoſophicum, Brumazar, & ens univerſale corporum unam eandemque rem illis eſſe. Jam ergo univerſale ens quidnam rei eſt? Intelleximus id paulo ante ex definitione eius. Sed tale quippiam in rerum natura exiſtere quomodo evincent Philoſophi noſtri? aut quisnam eorum vel a priori, vel a poſteriori unquam demonſtravit? Vt vero ipſa univerſalis entis exiſtentia gratis ſtatuitur, ita tres ejusdem præcipui characteres prorſus ex arbitrio ficti ſunt. Debemus vero ad poſteriorem in primis characterem attendere, quod conſervandi vim habeat. Vti enim locum in definitione non fruſtra invenit: ita ſi eum neges, vel adeſſe in ſuo ſubjecto Adepti non evincunt, ilicet cum medicina ſua univerſali etiam conclamatum erit. Sic itaque ſe principia habent: ut jam nunc certe ulteriorem laborem omittere nobis liceret.

§. XIX.

Proſequamur tamen Philoſophos noſtros, pactione interim facta de definitione illa. Qua ergo jam porro inde ratione concludunt, ens illud nil aliud eſſe, quam rerum eſſentiam? ad quam, ubi de corpore agitur, omnia referenda ſunt, quæ ad compoſitionem ejus neceſſario concurrunt. Sed de-

decepit eos ARISTOTELIS *Entelechia*, qua etiam voce ſubjectum hoc, ſive Brumazar alibi Becchero appellatur (*), vel potius Peripateticorum formæ ſubſtantiales, quas a materia diſtinctas ſubſtantias res eſſe nugabantur. Quare quas illi larvas corporibus ingenio induerunt, eas Philoſophi noſtri ſine omni dubio corporibus ineſſe perſuaſi, his vere detractas in uſus medicos & alios transferre conantur. Sed ecce porro! quod primum ens univerſale animam mundi ex Platonis ſententia repræſentabat, (**) duplici & mira metamorphoſi mox forma ſubſtantialis fieri incipit, & tandem e quatuor elementis mixta prodit. Adſiſtant huic ſpectaculo Philoſophi vulgares, Peripatetici in primis, & quod unquam futurum forte deſperaverunt, adſpiciant nunc prope oculis ſuis formas ſuas ſubſtantiales, mox & tangendas bibendasque. Quare vero hoc potiſſimum habitu conſpicitur ens, quod puriſſimum & intimum corporum eſſe, e ſuperius allegata definitione intelleximus? Quia nimirum corpora e quatuor elementis componuntur. Faceſſat hinc vulgaris logica. Lubet tantum quærere: an intrinſece corpora e quatuor elementis componuntur? &, ſi hoc ita ſit, undenam ergo præterea extrinſece conflata ſunt? ex quibus aliis elementis? Quo autem porro argumento vel experimento evincitur, corpora omnia ex quatuor elementis vulgaribus componi? Creditne alias hæc ipſe Beccherus cum ſublimi ſua ſchola?

 Cer-

(*) Phyſic. ſubterran. Sect. IV. Cap. IV. n. 5.
(**) conf. Penoti verba § 15 & 17. a nobis allegata.

Certe non. Sed jam ad rem pertinet, ea vera eſſe. Et nos quoque ea interim concedamus, ut eo citius videamus, ſub qua tandem forma Lælia hæc formata, vel, ſi mavis, Brumazar, ſiſtatur. Quidnam ergo rei eſt? Quod jam ſupra audivimus, mixtum e quatuor elementis vulgaribus, vel potius ſubtiliſſima pars illius mixti. An autem mixtum illud, & pars eius ſubtiliſſima idem ſunt? Minime ſane, niſi entelechia & formæ ſubſtantiales fruſtra repertæ, & ab Alchymiſtis omnis labor pro illis ornandis & pro medicina univerſali ſine ulla neceſſitate ſuſcipitur. Quid ergo potius eſt, vel non eſt? Tollam pro Bechero quæſtiones ulteriores. Effiↄta eſt, ut vidimus, Lælia hæc operoſe hactenus ex quinta eſſentia, vel entelechiis quatuor elementorum, collocata poſt aulæas, & producenda mox in conſpectum. Quid ergo nunc conſilii? Si e meris entelechiis conflata progrediatur, metuendum eſt, ut deprehendi poſſit. Si maſſarum, ſeu elementorum, unde detracta eſt, omnium ſecum auferat aliquid, corpusque inde ſibi efformet, quid ergo diſtet ab ea re, ex qua effiↄta ſit, & quid tanto labore opus fuerit, quærere nonnulli poſſint? Quare in æquivoca ea forma relinquenda fuit, ut perſonam ſemper, prouti res forte exigat, aſſumere, & ſub ſpectri, vel corporis habitu apparere queat. Sub qua utralibet nunc ſtatim in ſcenam prodeuntem eam conſpiciemus.

§. XX.

Ac primo quidem, ut conſtet, qua prima ſit origi-

gine nata, habitu entis univerſalis, in quo ab initio eam deprehendimus, & cum ſimilibus fere qualitatibus comparet. *Eſt enim ſecundum illius ſignum* (priores nimirum §. 18. 19. allegatæ ſtylo Beccheriano ad primum ſignum pertinent,) *quod, cum eſſentiæ rerum proprium ſit, ut ſua mixta & corpora conſervet, eſſentia penetrativa, ſubtilis & ſpiritualis eſſe debeat.* Sequitur hoc ex concedendis prioribus. *Non enim,* inquit Beccherus, *alioquin ea munia præſtare, nec in omnes mixti partes influere poſſet.* Sequitur autem hoc eadem argumentandi ratione ac illud: ſi aſinus volare debet, neceſſe eſt, ut cum alis naſcatur. Jam, mutato illo habitu, pedetentim materialis iterum fieri incipit. *Conſiſtit enim*, quod tertium ſignum a Becchero ſtatuitur, *tota vis ejus eſſentiæ conſervativæ in calido & humido naturali.* Vnde hoc ſcitur? *Quia omnium corporum mixtorum conſervatio in eo conſiſtit, ut neque interna humiditate, neque innato ſuo calore deſtituantur.* Sed quomodo hoc probatur? Eſt ea vetus traditio. Ceterum §. 16. audivimus, ens hoc univerſale vi conſervativa eſſe præditum. Quid ergo nunc porro? *Hæc eſſentia in humido calida, propter humiditatem fluida, propter calorem & unctuoſitatem viſcoſa erit, nempe unctuoſum humidum, ſumme volatile, ſumme penetrativum.* Tranſeant nunc cetera. Sed unde unctuoſitatem repente acquiſivit? Pax! Apparet deinceps toties cum hac ſua qualitate, & tam ei involuta, ut ex mero unguento factam eam credideris. Et ita exornatam eandem ſe vidiſſe, omnes Philoſophi tranſcendentales teſtantur.

Nihilo tamen ſecius mente probe tenendum eſt, hactenus Brumazar noſtrum tantum conſtare materia ſpirituali. Quæ qualis ſit, Philoſophos illos conſulere debes. Quare tandem quarto, *quoniam a duobus extremitatibus non datur tranſitus, niſi interpoſito medio, id eſt,* NB. *ſpiritus non agit in corpus, niſi certo quodam vinculo*, (ſecundum receptam opinionem, qua ſpiritus hominis non agit in hujus corpus, niſi interventu animæ) *nullo autem alligari poteſt, niſi ſubtili terræ, ſubtili, ut naturam æmuletur ſpiritus, terræ, ut acceſſus ſit ad naturam corporis: concludimus ergo ex præfatis quatuor punctis, quod Ens univerſale ſit unctuoſum humidum, terreſtri ſubtili fortiter commixtum, proprietatis conſervantis, penetrantis, complexionis calidæ & humidæ.*

§. XXI.

En! formatam Læliam Alchymiſtarum, & Entelechiarum, vel formarum ſubſtantialium facile Principem, cum qualitatibus ſuis & veſtimentis, & ſignificato inſuper temperamento. Ne autem fallare, & nubem forte pro Junone amplectare, audi, quæ Beccherus porro, & cum eo omnes Philoſophi ubique monent: (*) *noſtrum ſulphur non eſt ſulphur vulgi, noſtra terra non eſt ſicut veſtra terra, noſtrum unctuoſum non eſt butyracea unctuoſitas.* Humidum, proprietas conſervans, penetrans, & reliqua vocabula, alia omnia apud nos ſignificant, quam quæ reli-

(*) p. 310.

liquum vulgus, hoc eſt, omnes myſteriis his non initiati, illis denotare ſolet.

§. XXII.

Relinquamus ergo cortices, ſeu voces, dum inter Alchymiſtas ipſos de illarum uſu conveniat; ut nucleum, ſi fieri poteſt, eo citius obtineamus. Nec vero eſt, quare multum ſolliciti ſimus, ubi Philoſophicum noſtrum lapidem quæramus. Aperiunt enim Alchymiſtæ nobis campum, vel potius acceſſu facilem oſtendunt, qui integer plenus illius eſt. Latet enim in ſolis radiis, & in culinæ igne. Diſperſus eſt per univerſum aërem. Continent eum metalla, mineralia reliqua, omnium vegetabilium omnes partes, & animalium quoque, ne ſtercore quidem excepto: ita, ut videas, quicquid tangunt Alchymiſtæ, aurum, vel prius lapidem Philoſophorum, fieri. Affirmat illud Beccherus Cap. V. p. m. 311. ſqq. & teſtes eius varios alios producit. Si ulterius quæris, quidnam ergo illud in omnibus corporibus ſit, quod lapidis Philoſophici titulum mereatur, & de cujus acquiſitione hic agitur? reſpondeo, eſſe illud ipſum unctuoſum humidum, de quo quatuor proxime praecedentibus §§. ad longum expoſitum eſt. Si quis hæc nondum ſatis intelligat, age! ad prima lapidis noſtri incunabula pedem & oculos promoueamus, an ibi chamaleontem hunc clarius agnoſcere detur. *Eſt ergo nil aliud, quam coelum in omnibus rebus abſconditum*, uti ſupra §. 15. e Penoto audivimus. Sed coeli nomine quid Philoſophi noſtri appel-

pellant? Eſt enim alias varia ejus vocis ſignificatio. *Coelum eſt principium rari & denſi.* Ita Beccherus in Phyſica ſua ſubterranea Sect. VI. cap. 8. circa finem loquitur; ſeu, ut Sect. I. Cap. I. pluribus exponit, *eſt principium univerſale & catholicum mundi, vel elementum mundi hyperphyſicum, cui qualitates hyperphyſicas, medias nempe inter res ſpirituales & corporales adſcribit, pro utrisque uniendis.* Itaque porro *brumazar noſtrum perpetua ſyderum, tanquam ſulphurum, circulatione exorta & generata eſt.* (*) Dicis, nondum capio, quid velis: ænigmata enim alia ex aliis explicas. Quare audi tandem & ab ipſo HERMETE rem omnem accipe, ſed parato prius aſſe, iterum (**): *coelum, ſeu lapis, aut ſpiritus ille eſt ſecretum & vita uniuscujusque rei, & omnis homo indiget eo, & haec eſt aqua, quæ eſt in tritico frumentum, & in oliva oleum* (videsne formas ſubſtantiales?) —*eſt caput mundi, id eſt humor, inquam, in quo omnium ſyderum influentiæ ſulphureæ, ſalinæ, igneæ & aqueæ, ſubtiliſſimæ terreſtreitatis vinculo dulci viſcoſitate conjunctæ & ubique reperibiles ſunt.*

§. XXIII.

Reſtat nunc inveſtigandum, res tam admirabilis, qua ratione parari & acquiri poſſit. Si quis hic obſtrepat, nondum evictam ab Alchymiſtis exiſtentiam, imo ne poſſibilitatem quidem ejus rei eſſe; vel etiamſi quis Chimæram eam vere ſiſtere poſſit, nullo modo apparere, quid cum eadem faciendum ſit: ipſe qui-

(*) p. 309. (**) ibid.

quidem, quid reſpondeam, nil habeo. Reſpondebunt autem forte pro me Alchymiſtæ: eſſe a ſuo inſtituto & Philoſophiæ ſublimioris ratione alienum, tales quæſtiones admittere. Tradi omnia illa effata & alia pulcherrima de lapide Philoſophorum in Hermetis, Mariæ, quæ Moſis ſoror fuerit, & aliis ſacris libris, & pertinere eadem ad primos articulos, in quos fidem ſuam obligare oportet myſteriis Alchymiæ initiandos. Videant ergo, quibus vacat, & volupe eſt, nunc tandem aliquando artificium, comparandi quæſitum adeo diu lapidem Philoſophicum, a Becchero circa finem capitis quinti expoſitum tam dilucide, quam ipſam rei ejus poſſibilitatem & exiſtentiam demonſtravit.

§. XXIV.

Non autem lubet jam inquirere, an & quænam magni momenti res ſub iis ænigmatibus lateat; neque affirmamus, ſi quis talium myſteriorum ſatis intelligens corpora tractet, nil omnino eum labore ſuo conſequi. Sed de his quæſtio eſt: 1) an illo, vel aliis artificiis, ab Alchymiſtis paſſim propoſitis, mixtum quoddam e 4. elementis vulgaribus, vel potius ſubtiliſſima pars elementaris mixti, & entelechia, vel ſubſtantialis forma obtineri queat; aut quis unquam tale quippiam in lucem produxerit? 2) unde intelligatur, convenire illud Brumazar, ſi detur, cum igne naturæ, ſi quis in homine adſit, & vim hunc confortandi habere? 3) Si & hoc evinci queat, quod nunquam futurum puto, ratione & facto ipſo: percontari amplius lubet, cur ſibi perſuadeant Alchymiſtæ, ſeu Medici tranſcendentales, univerſalis medi-

cinæ vim ei rei ineſſe; & quibus argumentis idem non populo, ſed prudentibus, & rerum naturæ non prorſus rudibus perſuadere velint. Demonſtratum enim priori diſſertatione jam eſt evidentiſſime, longe plura in ſanitatis & morborum tractatione agenga Medico eſſe, quam ut naturæ confortatio omne punctum abſolvat. Quodſi vero illi dixerint, quod utique verum eſt, nimis ſe in principiis differre ab aliis Medicis, & longe aliam eſſe ipſorum ratiocinandi artem, quam ut argumentis res inter utroſque componi queat: nil aliud hominibus illis ſublimibus reſtat, quam ut dicta ſua factis adſtruant. In qua re quam adhuc habiles ſe ſe præſtiterint, priori diſſertatione (§. 10-13.) abunde oſtenſum eſt. Et vidimus ſupra in hac, (§. 13.) quot conditiones alias Beccherus tandem in ſanitatis & morborum tractatione addere coactus fuerit, ſi medicina univerſalis pretium aliquod operæ conferre debeat.

§. XXV.

Vnum adhuc monebo, ſed quod non minimum in hoc negotio momentum habere puto, & in quo maximopere ac mox in principio errarunt, qui forte ſerio ſibi perſuaſerunt, dari, vel poſſe reperiri medicamentum aliquod univerſale. Docent nimirum rationes Alchymiſtarum omnes, qualescunque alioquin ſint, non niſi mixta corpora illos in hac re ante oculos habuiſſe. Quare etiam porro vidimus, non alia eos conſilia agitare, quam quæ ad ſummum ad conſervationem mixtorum valere aliquid queant. Arceſſunt itaque a cœlo usque ens quoddam univerſale, puriſſimum, ſpirituale, penetrans omnia & con-

ſer-

ſervans. Transmutant deinde illud in formas corporum ſubſtantiales, Alii has larvas ex ipſis 4. elementis vulgaribus extrahunt, ut quintam novam, quam eſſentiam quintam vocant, inde componant; ita tamen, quemadmodum in Beccheri metamorphoſibus ſupra apparuit, ut ex elementorum materia plus eadem ſemper in formatione adſciſcat, & proinde tandem tota unctuoſa in conſpectum prodeat. Producant ergo ſane, ſi queant, ex his chimæris, vel undecunque brumazar quoddam, conſervationi corporum idoneum: quis tamen non intelligit, ſi de corporibus conſervandis quæſtio ſit, uſum illud nullum, niſi forte in conficiendis mumiis habere; aut in condendis halecibus, vel aliis carnibus conſervandis ſalis communis defectum ſupplere; aut prorſus mixtis omnibus ad hunc finem inſervire poſſe. Ne autem de re adeo mirabili nimis contemptim loqui videar; audiamus unum jam RVPESCISSAM, qui inter primos medicinæ univerſalis conditores cluet, (§. 6. Diſſ. 1.) & ita ſcribit: (*) *quod autem incorruptibilitati conferat quinta eſſentia, & a corruptibilitate præſervet, demonſtrabo ex experientia aſſumta: quoniam, ſi quæcunque avis, aut carnis fruſtum, aut piſcis infundatur in ea, non corrumpetur, quamdiu permanebit in ea.* Quid autem, quæſo, in corpore organico, tali præſertim, in quo omnes vel minimæ partes ſolidæ certis & perpetuis motibus deſtinatæ ſunt; fluidæ vero per viſcera & canales innumeros diverſique generis continue propelluntur, miſcentur, ſeparantur, formam ſuam ſemper mutant, & pro hac diverſimode corpus ſuum actuant, quid,

(*) de Quinta Eſſentia Cap. 2.

quid, inquam, in tali corpore, quale humanam eſſe ſcimus, condimentum ejusmodi magnopere præſtabit? Num illud organa in debita magnitudine, figura, ſtructura, ſitu & connexione cum aliis conſervabit? vel motus omnes ab iis perficiendos ad debitum finem juſto modo, tempore & ordine ſemper diriget? Num mutationes illas omnes, quæ in hoc corpore continue fieri debent, accurate promovebit? Nulla certe ratio probabilis credere id nos jubet. Neque vero ſatis apte e modo allegata experientia infert Rupeſciſſa: *quanto magis ergo carnem animatam & vitam corporis noſtri ab omni corruptione ſervabit.* Quæ ſi valeret concludendi ratio, minus certe quæſtuoſam medicinæ ſuæ mercaturam promittere Adepti ſibi debeant: cum nemo forte adhuc halecibus & carnibus conſervandis philoſophicum lapidem ſibi comparandum eſſe putaverit; & hoc exemplo permoti homines credere poſſint, res longe viliores corporis ſui a corruptione conſervationi ſufficere. Quamvis ex memoratis priori diſſertatione & modo hac ipſa §. ſatis conſtare queat, longe alia & plura Medico vero eſſe agenda, quam ut carnem hominum a corruptione præſervet: quæ, maxime ſi animata & viva eſt, quali Rupeſciſſa condimentum quærit, ſecurum illum & alios eſſe jubet; id vero ſæpiſſime poſtulat, ut ea emendentur, vel tollantur, quæ vitæ ſuæ inſidias ſtruunt. Sed eam, ut vidimus ſupra, Medicis vulgaribus occupationem cum aliis Adepti callide remittunt.

TANTUM!

* * * * * * * * *

Wohl dem/ der vor ſich ſelbſt ſein Leben ruhig führet/
Was ſeyn wil/ gelten läßt nnd Zweiffel nie berühret/
Wer dieſe Mode hat/ der folget der Natur/
Und der auch ohnehin der Sachen eignen Spur.
Jezunder thut man nichts/ als täglich ſpeculiren
Und quer und länge nach/recht ſchwärmriſch phantaſiren
Und doch ſieht oft der Baur/ daß manche Schätze Wind/
Und Möglichkeiten oft wie fünffte Grade ſind.
GOtt hats von Ewigkeit verordnet und beſtimmet/
Daß Stahl und Feuer-Stein nicht gleich dem Golde glimmet.
Sophorum Lapis bringt uns andre Weiſen vor;
So recht! das heiſt auf deutſch: Wer glaubt/ der iſt ein Thor.
Was heute weiſlich iſt/ das macht er morgen gelblich/
Das Blei wird Feuerroth/ iſt nicht mehr ſchimmelnd fälblich.
Wird Bley dem Golde gleich/ ſo iſt der Lapis dar/
Wohlan! wir machen Gold biß auf das kleinſte Har.
Die Armuth fliehe weg/ du Reichthum ſey willkommen/
Du nahſt dich künfftig hin den Böſen/ wie den Frommen/
Wer diß nicht glauben will/ der hat nicht diſtillirt/
Drum fang er itzt noch an/ ſo wird er confirmirt.

Mit dieſen wenigen Zeilen hat man ſich Des Hochgelehrten Herrn Reſpondenten Hochgeneigtes Andencken ausbitten und ſich Demſelben gehorſamſt empfehlen wollen

M. CARL MESTERTON

F

Nae TIBI grata dies nunc, PRAECLARISSIME, voto
Advenit, & digno TE ſat honore beat!
Gratulor in Chriſti laudem feliciter omnes
Conatus cedant, in decus atque TVI.

Doctiſſimo & Clariſſimo Domino Doctorando,
Amico ſingulari gratulabundus appoſuit
HEINRICVS BERNHARDVS BECKER
Saltzdetfurtenſis
L.L.Cultor.

Alſo wirſt **Du** werther **Freund** hier den Doktor-Hut erlangen?
Alſo endeſt **Du** den Lauf/ wo **Du** ihn erſt angefangen?
Julia hat Grund geleget zu der Heilungs-Wiſſenſchaft/
Julia hat ſie vergröſſert/ Julia beſitzt die Kraft
Dir vor **Deinen** treuen Fleiß den verdienten Cranz zu winden;
Und **Du** läſſeſt **Dich** dazu auch nicht unbereitet finden:
Denn **Du** zieheſt viele Menſchen aus der Finſterniß und Nacht/
Unterſuchſt den Stein der Weiſen/ welcher manchen Thoren macht;
Ja **Du** wilt **Dich** mit Vernunft an die dunkeln Helden wagen/
Und zerſtöhrſt die Pralerey/ wenn die Alchymiſten ſagen;
Daß man mit den güldnen Tropfen jede Krankheit heben kan/
Und die heilgen Arzeneien Wunderwerke faſt gethan.
Aber

Aber zweifelſt **Du** denn noch? ſolten wohl nicht alle Seuchen
Gleich von einerley Tinktur oder einem Pulver weichen?
Denn der Krankheit Heer zu tilgen brauchſt **Du** nur ein einzig Wort
Geh/ und reizze nur die Seele dieſe treibt ſie alle fort.
Doch **Du** ſcheinſt ja ſelbſt den Stein wahrer Weiſen zu beſizzen
Und derſelbe wird **Dir** auch künftig in den Curen nüzzen
Weil **Du** ganz gewis dareinſten öfters jede Krankheit heilſt/
Und durch **Deine** Wiſſenſchaften allen Kranken Rath ertheilſt.
Aber ſolteſt **Du** wohl nicht hiedurch Gold zu machen wiſſen?
Ja Hygea wird **Dir** auch dieſes künftig lehren müſſen.

Hiedurch wolte ſich zu geneigten Andenken empfehlen
und ſeine Hochachtung bezeugen

J. G. Abel

aus Halberſtadt, der Heilungs Gelahrtheit Befliſner, Oppon.

DU nimmſt/ **Geehrter Freund**/ anizt den Doktor-Tittel/
Und doch verwirfſt **Du** erſt der Aerzte beſte Mittel.
Du zweifelſt/ ob die Kraft von einer Arzeney/
Jemahls ein Polychreſt in jeder Krankheit ſey.

Doch laß **Dir** nur das Buch des **Hällſchen** Richters
zeigen/
So wirſt **Du** ſehn/ das dis den heilgen Mitteln eigen/
Betrachte nur einmahl allein die Gold=Tinctur/
So findeſt **Du** gewis die allerbeſte Spur/
Wie jede Krankheit oft mit dieſen ſchlechten Dingen
Geſchikt gehoben ſey. Dis muß ja Vortheil bringen.
Doch hätteſt **Du** den Stein der Weiſen nur entdekt
So würdeſt **Du** auch ſehn/ was in demſelben ſtekt;
Gold ſtärket die Natur/ Gold kan die Seele rühren/
Kanſt **Du** auch äuſerlich nur gut mit Golde ſchmie=
ren/
So fällt die Blindheit weg/ ſo hört die Taubheit auf;
Gold/ Gold/ befördert recht des jungen Doctors Lauf.
Gold ſchreit die ganze Welt; wirſt **Du** dis recht ver=
theilen/
So wirſt **Du** ganz gewis auch jeden Kranken heilen.
Jedoch ich zweifle nicht/ daß nicht **Dein** treuer Fleiß
Den Stein der Weiſen noch einſt zu erfinden weiß/
Der jede Krankheit heilt/ und Geld die Fülle bringet;
Zumahl wenn man dareinſt **Dein** Hochzeit=Feſt be=
ſinget.

Dieſes wenige hat dem Geehrten Herren Doctorando zum ſteten Andenken hieſelbſt beyfügen wollen

Michael Clötz/
aus dem Groß=Herzogthum Lithauen, Opp.

Das Glück ſo **Deine** Scheitel ziert
Und **Dir** mit allem Recht gebührt/
Erweckt mir gleichfals viel Ergötzen:

Die

Die teutſche Redlichkeit und Treu
Tritt meinen frommen Wünſchen bey/
Die Vorſicht ſoll Dich höher ſetzen/
Und trifft mein Wünſchen ein/ ſo muß es bald geſchehen
Dich wird = = Du weiſt es ſchon/ die zweyte Hand er-
höhen.

Mein Freund!
So ſchlecht dieſe Zeilen auch beſchaffen ſind, ſollen ſie doch zum Zeichen einer wahren Freude wegen Deiner erhaltenen Würde dienen: Lebe beſtändig ſo, wie es Dir von Hertzen wünſchet Dein ergebenſter

P. B.
L.L. & Politic. Cult.
Opp.

Wer Fleiß und Klugheit ſtets verbindet/
Wer ſich in Wiſſenſchafften gründet/
Dem ſteht der Lohn noch eins ſo ſchön;
Dem aufgeblaſnen Unverſtande
Dient Ring und Würde nur zur Schande/
Und wird ihn nimmermehr erhöhn.
HochEdler Freund/ Du triffſt es beſſer/
Dein Lob wird durch das erſtre gröſſer.
Und Dein Gewiſſen beiſt Dich nicht.
Du wirſt hinfort durch Dein Bemühen
Die angenehmſten Früchte ziehen/
Die Dir Hygäens Hand verſpricht.

Dem Hoch-Edl. Herrn Doctorandus empfiehlet ſich hiedurch

Deſſen
ergebenſter Diener
Joachim Vincent Stiſſer
Der Medicin und W. Befliſſener.
Oppon.

Die Ehre/ ſo Dich krönt/ wird immer beſſer prangen
Das Gute ſo **Du** wünſchſt/ wirſt Du dereinſt erlangen
Dis iſt der kurtze Wunſch/ der mir im Hertzen liegt;
Ich ſchließ ihn: Lebe wohl! und bleibe ſtets vergnügt.

Hiemit empfiehlt ſich des Herrn Doctorandi geneigten Andencken

Dionyſius Döring
Oppon.

Wer ſo als **Du** mein **Freund**! die Wiſſenſchafften ſucht
Der kriegt für ſein Bemühn/ die angenehmſte Frucht.
Ein Lehrbegierger Sinn wird dies Dir nicht misgönnen/
Vielmehr um ſolche Frucht zu brechen heftig brennen/
So iſt ein edler Geiſt! Du aber/ **werther Freund**/
Weil doch **Dein** Glückes Strahl in jenen Fluren ſcheint
So zeuch denſelben nach der Vorſicht hohes Fügen
Beglücke **Deinen** Zweck/ zu **Deinem** ſelbſt Vergnügen.

Mit dieſen wenigen Zeilen wolte Dem Hochgeehrten Herrn *Reſpondenten* zu der rühmlichſt erhaltenen Doktor-Würde Glück wünſchen

Deſſen
ergebenſter Freund und Diener

Carl Friederich Uden
Aus Oſterburg in der Altenmarck
Der Heyl. Gelartheit Befliſſener.
Oppon.

Auch ich/ **Geliebter Freund**/ ich kann nicht län-
ger ſchweigen/
Dein Glücke zwinget mich/ die Freude anzuzeigen/
So meine Bruſt empfindt. Jedoch/ was wünſch ich
Dir/
Da **Du** durch **Dich** ſchon groß/ **Dir** ſelber eine Zier/
Und gnug erhoben biſt? Der Himmel mag **Dir** Leben
Und alles Wohlergehn noch viele Jahre geben!

Dem geſchickten Herrn Doctorando ſeine aufrich-
tige Hochachtung zu bezeugen ſchrieb dieſes

Deſſelben

ergebenſter Freund und Diener,

M. C. D. Jagow,

aus dem Hildesheimiſchen, der Rechte Be-
fliſſener.

DEin Wiſſen iſt gegründt/ **Dein** Weſen unge-
mein
Drum wird auch einſt **Dein** Glück von groſſer Höhe
ſeyn.
Und darf ich etwas noch in dieſe Zeilen ſchrenken
So halte mich hinfort im guten Angedenken.

Mit dieſem wenigen gratulirte dem Herrn Haupt
zu der rühmlichſt erhaltenen Doctor-Würde
Ein ergebner Freund und Diener

J. F. E. Oppermann,

Aus Halberſtadt, der R. Beſſ.